

Dotaz ze dne 1. 11. 2016, Spr 380/16-1

Dovoluji si obrátit se na Úřad pro mezinárodně právní ochranu dětí (dále jako "ÚMPOD") a požádat o poskytnutí informace z činnosti/praxe ÚMPOD, kdy jsem si vědoma, že podaná informace může být toliko informativního/nezávazného charakteru a nelze ji zaměřovat za stanovisko soudního znalce/psychologa apod.

Dotaz směřuje na děti pohybující se v kulturně blízkém prostředí (Evropa, USA, Kanada), tj. nejedná se o krajinu kultury spíše odlišné (Afrika, Asie apod.).

"DÍTĚTEM" je myšleno dítě

- a)
již navštěvující předškolní zařízení (školka) či školu, a tedy
- b)
přicházející do kontaktu i s jinými osobami, než je matka/resp. primární pečovatel, a
- c)
s těmito jinými osobami (školka, škola, zájmové kroužky apod.) tráví čas bez fyzické přítomnosti matky/resp. bez fyzické přítomnosti primárního pečovatele.

"STYKEM" je myšlen výlučně styk prázdninový (letní prázdniny, vánoční prázdniny), jakožto delší časový úsek, nikoliv (!) pravidelný styk víkendový.

"DRUHÝM RODIČEM" je myšlen rodič, který po rozvodu/rozchodu rodičů již není primárním pečovatelem dítěte, avšak kterému svědčí právo styku s dítětem a má zájem toto právo styku skutečně vykonávat.

-
- 1)
zda v případě, kdy jeden z rodičů žije v jiném státě (dále jen "obvyklé bydliště druhého rodiče"), než žije dítě (dále jen "obvyklé bydliště dítěte"), je právo styku s dítětem, nikoliv výjimečně, realizováno v obvyklém bydlišti druhého rodiče
  - 2)
zda v situaci popsané v bodu ad 1) bývá předávání dítěte ke styku realizováno též v místě obvyklého bydliště druhého rodiče
  - 3)
zda v situaci popsané v bodu ad 1) aktivně participují na předávání/přebírání dítěte ke styku rodiče, kteří dítě ke styku druhému rodiči předávají (např. dítě na cestě za druhým rodičem/od druhého rodiče doprovázejí či rodiče využijí nabídky leteckých společností a dítě doprovodí na letiště, zde předají odpovědnému pracovníku letecké společnosti a druhý rodič dítě vyzvedne od odpovědného pracovníka letecké společnosti)
  - 4)
zda v situaci, kdy jeden z rodičů žije v jiném státě, než žije dítě, je pro dítě přínosné/pozitivní/v zájmu dítěte, aby bylo ve faktickém kontaktu též s obvyklým bydlištěm tohoto druhého rodiče a dobu styku s druhým rodičem trávil v obvyklém bydlišti druhého rodiče

5)

zda v situacích, kdy se obvyklé bydliště druhého rodiče nachází na jiném kontinentu, bývá styk, nikoliv výjimečně, realizován v jiném (ve smyslu delším či jinak přizpůsobeném) časovém úseku, než kdyby se obvyklé bydliště druhého rodiče nacházelo geograficky blíže obvyklému bydlišti dítěte

6)

zda příprava dítěte (ze strany rodiče či ze strany jiného primárního pečovatele) na styk s druhým rodičem, je důležitým či dokonce rozhodujícím faktorem pro realizaci styku a zda při realizaci styku v přeshraničním kontextu lze vůbec účelně/smysluplně uvažovat o překlenovacím období navykacího režimu či jiného obdobného opatření v situaci, kdy osobní styk s druhým rodičem má být realizován nanejvýš 2x ročně.

Tento dotaz činím v režimu zákona č. 106/1999 Sb., v rozhodném znění, (dále jako "Zákon"). Pro případ, že by nebylo možno dotaz takto posoudit, pak si jej dovoluji učinit mimo režim uvedeného Zákona.

Za Vaše sdělení předem děkuji, v úctě

Odpověď zástupkyně ředitele ze dne 14. 11. 2016

Vážená paní XX,

obdrželi jsme Vaši žádost o poskytnutí informací dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, v platném znění.

Dotaz směřoval na děti pohybující se v kulturně blízkém prostředí (Evropa, USA, Kanada), tj. nejedná se o krajinu kultury spíše odlišné (Afrika, Asie apod.).

"DÍTĚTEM" je myšleno dítě

- a) již navštěvující předškolní zařízení (školka) či školu, a tedy
- b) přicházející do kontaktu i s jinými osobami, než je matka/resp. primární pečovatel, a
- c) s těmito jinými osobami (školka, škola, zájmové kroužky apod.) tráví čas bez fyzické přítomnosti matky/resp. bez fyzické přítomnosti primárního pečovatele.

"STYKEM" je myšlen výlučně styk prázdninový (letní prázdniny, vánoční prázdniny), jakožto delší časový úsek, nikoliv (!) pravidelný styk víkendový.

"DRUHÝM RODIČEM" je myšlen rodič, který po rozvodu/rozchodu rodičů již není primárním pečovatelem dítěte, avšak kterému svědčí právo styku s dítětem a má zájem toto právo styku skutečně vykonávat.

K Vaším konkrétním dotazům sdělujeme:

- 1) zda v případě, kdy jeden z rodičů žije v jiném státě (dále jen "obvyklé bydliště druhého rodiče"), než žije dítě (dále jen "obvyklé bydliště dítěte"), je právo styku s dítětem, nikoliv výjimečně, realizováno v obvyklém bydlišti druhého rodiče.

Vaši otázku bychom mohli odpovědět pouze na základě přesných statistických údajů o rozhodnutí soudů. Tyto údaje nemáme k dispozici. Lze pouze konstatovat, že důležitým předpokladem pro realizaci styku s dítětem mimo stát jeho obvyklého bydliště je platnost

právních nástrojů, na jejichž základě by bylo možné v případě zadržení dítěte v jiném státě žádat navrácení dítěte a/nebo uznání a výkon rozhodnutí, jímž je upravena péče o dítě [např. skutečnost, že mezi Českou republikou a druhým státem platí např. Úmluva o pravomoci orgánů, použitelném právu, uznání a výkonu rozhodnutí a spolupráci ve věcech rodičovské zodpovědnosti a opatření k ochraně dětí (publikována sdělením MZV č.141/2001 Sb. m. s.) a/nebo Úmluva o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí (publikována sdělením Ministerstva zahraničních věcí č. 34/1998 Sb.)].

- 2) zda v situaci popsané v bodu ad 1) bývá předávání dítěte ke styku realizováno též v místě obvyklého bydliště druhého rodiče

Úřad se ve své praxi setkal jak s možností, že rodič vždy vyzvedává dítě u rodiče, který má dítě v péči, tak i s variantou, kdy si rodič vyzvedává dítě u rodiče, který je mám v péči, a ten si po ukončení styku vyzvedává dítě v místě bydliště rodiče, který se s dítětem stýkal. Takto dochází k rozdělení finančních nákladů i času stráveného na cestách mezi oba rodiče. K tomu více viz usnesení Ústavního soudu ze dne 12. 3. 2014 sp.zn. IV.ÚS 197/14.

- 3) zda v situaci popsané v bodu ad 1) aktivně participují na předávání/přebírání dítěte ke styku rodiče, kteří dítě ke styku druhému rodiči předávají (např. dítě na cestě za druhým rodičem/od druhého rodiče doprovázejí či rodiče využijí nabídky leteckých společností a dítě doprovodí na letiště, zde předají odpovědnému pracovníku letecké společnosti a druhý rodič dítě vyzvedne od odpovědného pracovníka letecké společnosti).

Odpověď je obsažena v bodě 2).

- 4) zda v situaci, kdy jeden z rodičů žije v jiném státě, než žije dítě, je pro dítě přínosné/pozitivní/v zájmu dítěte, aby bylo ve faktickém kontaktu též s obvyklým bydlištěm tohoto druhého rodiče a dobu styku s druhým rodičem trávilo v obvyklém bydlišti druhého rodiče.

Toto lze obecně jen těžko komentovat zejména vzhledem absenci informací o situaci mezi rodiči a dětmi. Obvykle vycházíme z faktu, že pro dítě (až mladého dospělého) jsou primární vztahy s významnými druhými (rodiči). Z toho lze vyvodit, že kontakt s dalším kulturním prostředím může být přínosem, avšak pouze za předpokladu, že tento eventuální sekundární přínos (který je zejména v kognitivní oblasti vývoje) je podmíněn nenarušením nebo nenarušováním vztahu s druhým rodičem. V případě, že je dítě v dalším kulturním prostředí například zatahováno do rodičovského konfliktu, je přínos pro toto dítě minimálně diskutabilní a případné prohlubování narušování vztahů nemůže být „vyrovnáno“ přínosem z kontaktu s dalším kulturním prostředím.

Dalším důležitým faktorem je pak samozřejmě vývoj dítěte a jeho interkulturní „efektivita“ která je taktéž determinována kvalitou vztahů s významnými druhými (rodiči).

- 5) zda v situacích, kdy se obvyklé bydliště druhého rodiče nachází na jiném kontinentu, bývá styk, nikoliv výjimečně, realizován v jiném (ve smyslu delším či jinak přízpůsobeném) časovém úseku, než kdyby se obvyklé bydliště druhého rodiče nacházelo geograficky blíže obvyklému bydlišti dítěte.

Ze zkušeností Úřadu lze konstatovat, že úprava styku rozhodnutím soudu bývá přízpůsobena vzdáleností mezi bydlišti rodičů, takže v případě větších vzdáleností je osobní styk dítěte s rodičem obvykle méně častý a probíhá v delších obdobích, samozřejmě s přihlédnutím k dalším okolnostem (zejména věk dítěte, zdravotní stav,

omezení dané školní docházkou, existující vazba mezi rodičem a dítětem apod.). Dále je velmi často využívána forma častého styku rodiče s dítětem prostřednictvím elektronické komunikace (např. Skype)

- 6) zda příprava dítěte (ze strany rodiče či ze strany jiného primárního pečovatele) na styk s druhým rodičem, je důležitým či dokonce rozhodujícím faktorem pro realizaci styku a zda při realizaci styku v přeshraničním kontextu lze vůbec účelně/smysluplně uvažovat o překlenovacím období navykacího režimu či jiného obdobného opatření v situaci, kdy osobní styk s druhým rodičem má být realizován nanejvýš 2x ročně.

Příprava dítěte je rozhodně zásadním faktorem, který může situaci pro dítě značně usnadnit. Nelze ji však považovat za nezbytnou podmínku. Zároveň se z našeho pohledu jedná o indikátor rodičovských kompetencí a schopnosti oproštění se od partnerského konfliktu při zvládnutí výchovy dítěte.

O překlenovacím období navykacího režimu či jiném obdobném opatření se samozřejmě dá uvažovat. Pro dítě v situaci rodičovského konfliktu jsou situace, kdy oba rodiče koexistují a kooperují, značně posilující. Pokud se dokáží rodiče dohodnout na „předávání dítěte“ s překryvem, který je nekonfliktní, jedná se bezesporu o posílení zvládacích kapacit dítěte. Také pro jeho další vývoj se může jednat o korektivní zkušenost, kdy se může naučit, že i přes konfliktní situace je možné komunikovat a obecněji – konflikt se dá řešit.

Nicméně i zde jsou kladeny na oba rodiče vysoké nároky. Překryv by měl mít jasná pravidla, kde zmiňují explicitně alespoň neexponování dítěte konfliktu rodičů

S pozdravem